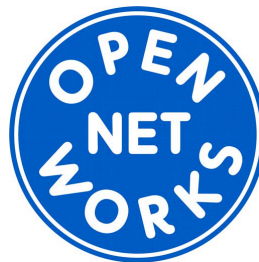

Bestemming: Brussel, België

Studiereis Stichting Stedenlink
Verslag

7 – 10 oktober 2008

Colofon

Eindredactie: Minouche Besters, Wonderful World en Yvonne Sprick, Stedenlink.

Bijdragen van: Rob Bots, gemeente Tilburg, Janny de Boer, gemeente Amersfoort, Hans Koenders, gemeente Enschede, Heleen Kerkhof, gemeente Leeuwarden, Nick van de Berg, Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam, Willem Huntink, Provincie Gelderland, Frank Eggels, gemeente Helmond, Arno Groenendijk, gemeente Deventer.

Fotografie: Hans Koenders, gemeente Enschede.

Stichting Stedenlink – Netwerk van Kennissteden

Postbus 5000

7400 GC Deventer

T 0570 69 42 40

F 0570 69 32 89

E info@stedenlink.nl

U www.stedenlink.nl

Voor meer informatie over de organisatie en het programma van de reis zie:

Wonderful World

Stuyvesantstraat 80 rd

2023 KR Haarlem

T 023 844 0980

E minouche@wonderful-world.nl **U** www.wonderful-world.nl

Stedenlink Studiereis 2008

Bestemming: Brussel, België

Verslag

Woensdag 8 oktober 2008

Na een prima verlopen busreis met nagenoeg geen files en een ontspannen hapje eten in een buurtrestaurantje gisteravond begint het programma vandaag echt. Het hotel is prima, geen al te grote luxe, maar prima kamers en een prettige ruimte beneden om nog snel wat te werken en bij te praten. Niet alle deelnemers aan de reis zijn reeds aanwezig. Gezien de geringe reisafstand en nog enkele verplichtingen bij de wethouders zullen er in de loop van de dag nog verschillende mensen aanschuiven.

Stand van Zaken Stedenlink: activiteiten en onderzoeken

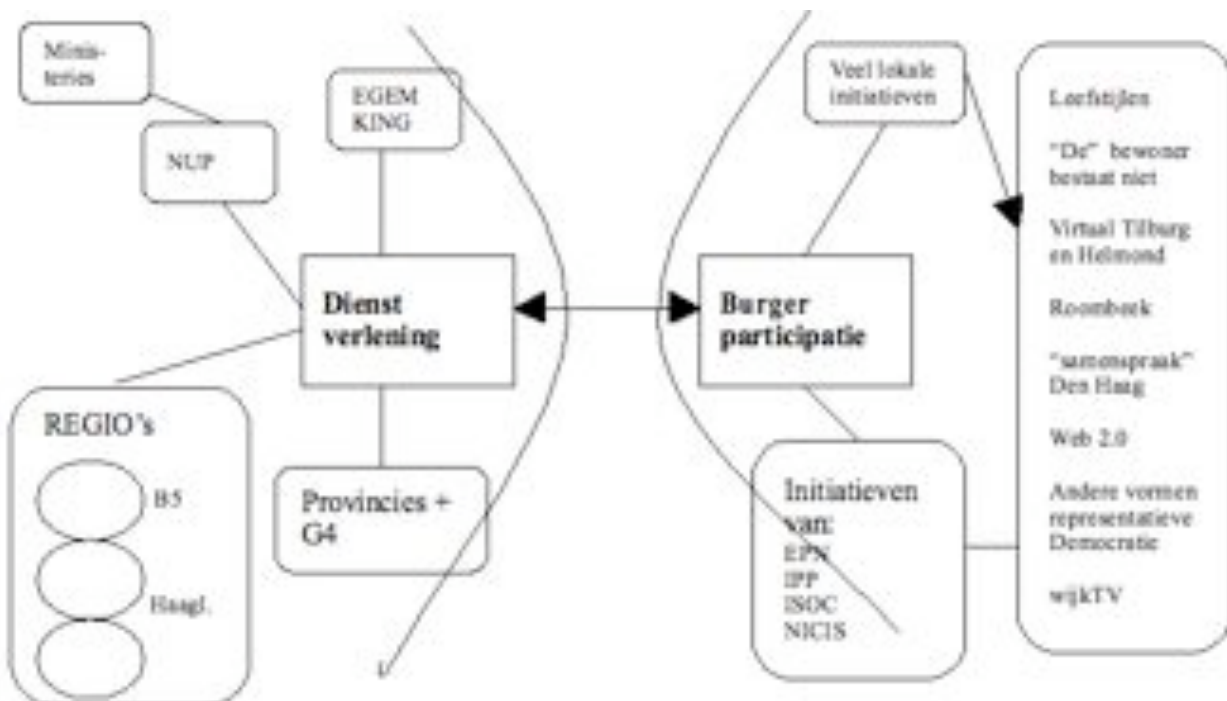
De ochtend is ingeruimd voor een interne sessie. Heleen Kerkhof en Paul van Delft hebben de ochtend voorbereid. Per stad hebben de deelnemers een slide voorbereid rond de thema's diensten, eGov en FttH. In drie teams worden de slides van de steden besproken. Het doel is om de kansen en belemmeringen rond de ontwikkelingen te bespreken en te bezien hoe Stedenlink hier een rol in zou kunnen spelen.

eGovernment

Het team van Hans Koenders presenteerde hun bevindingen in onderstaande schets. Kern van het verhaal is dat e-Gov representatief is voor het huidige overheidsgedrag, waarbij er steeds dringender gevraagd wordt om snelle communicatie. Sneller = Noodzaak.

De rol van Stedenlink:

- behoefte aan regiolink.nl en urbanlink.com.
- behoefte aan een rol van het VNG bij de uitrol van Virtuele Steden.

Diensten

In vrijwel alle Stedenlink steden worden diensten ontwikkeld. Dit varieert van diensten op het terrein van onderwijs, zorg (domotica), nieuwe media en cultuur. Wat opvalt is dat de belemmeringen komen uit de bestuurlijk organisatorische hoek en vanuit de proceskant. De techniek is eigenlijk nooit een probleem. Denk aan de ketenaanpak. Hoe zorg je ervoor dat alle spelers in de keten meedoen in een bepaald project? Wil men wel samenwerken? Ook bestaande regelgeving kan een rol spelen. In Leeuwarden stuit men bij zorgprojecten op belemmerende nationale regelgeving. En voor de projecten in de proefregio Gelderland (IZIT) is betrokkenheid van nationale ministeries vereist. Verder wordt geconstateerd dat provincies verschillende rollen spelen. Zo is de provincie Gelderland actief bij dienstenontwikkeling, maar de provincie Utrecht niet.

De rol van Stedenlink:

- Provincies mobiliseren om ook op het gebied van diensten actief te participeren.
- Een kennisatelier organiseren over zorgprojecten, domotica.
- Interne informatievoorziening verbeteren.

Fiber to the Home

In het team dat de kwesties rond fiber to the home projecten bespreekt komt men tot de volgende conclusies, en daar ligt dan ook meteen een tol voor Stedenlink:

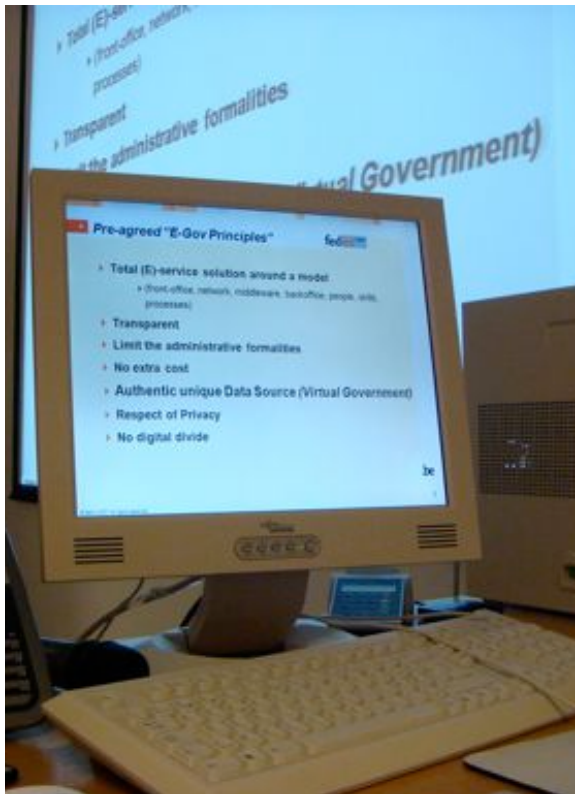
- Harmonisering van het marktplaatsenmodel maakt opschaling makkelijker
- Daarvoor is nadere definitie van marktplaatsen noodzakelijk
- Koppelen van FttH-projecten aan marktplaatsen vergroot afzetmarkt aanzienlijk
- Koppelen van marktplaatsen onderling en achterliggende netwerken blijft prioriteit
- One-stop-shopping voor klanten (netwerkaansluiting plus diensten) vergroot markt bij MKB
- Modelcontract voor wat betreft openheid van netwerken opstellen/verspreiden
- Marktpartijen blijven confronteren met open netwerk model

Onderzoeken

Na dit rondje steden werd ingegaan op de resultaten van twee onderzoeken. Willem Huntink gaf een inleiding op het onderzoek van Dialogic naar de sociale effecten van Marktplaatsen en Arno Groenendijk ging in op het onderzoek van TwoMinds, dat door Maarten Smidts was herschreven naar een duidelijk en bondig stuk.

Alle presentaties vanuit het Rondje Steden en de twee onderzoeken staan op de bijgevoegde cd-rom.

Federaal en Stedelijk ICT beleid

Na de lunch in het hotel wandelen we door een zonnig Brussel naar het volgende programma onderdeel.

Centrum voor Informatica voor het Brussels Gewest (CIBG)

Robert Herzeele, de adjunct directeur-generaal, heet ons welkom en geeft een korte inleiding over het CIBG. Alle publieke informaticadiensten binnen het Brussels Gewest zijn ondergebracht bij het CIBG. Het CIBG levert diensten aan alle overheidsorganisaties in het hoofdstedelijke gewest: het gewest zelf, de 19 gemeenten en de OCMW's. In totaal werken er 200 informatici met een budget van 40 miljoen euro. Voorbeelden van taken zijn: infrastructuur voor alle scholen, allerlei applicaties in een ASP omgeving, digitale cartografie, en innoverende projecten. In de presentaties later op de middag wordt nader ingegaan op het glasvezelnetwerk van het CIBG.

Fed ICT

Frank Leyman, manager Internationale Relations van FedICT, gaat vervolgens in op het federale niveau. FedICT is in 2001 opgericht en valt onder het ministerie van Ondernemen en vereenvoudiging. In Nederland kennen we FedICT van de Belgen-doen-het-beter publicaties over de kruispuntbank. België is bestuurlijk een heel gecompliceerd land met gewesten, provincies, gemeenten, gemeenschappen en regio's. Leyman legt uit dat de burger dat eigenlijk niet meer wil snappen, maar snel en efficiënt de overheidsdiensten wil afnemen. De overheid is voor de burger een virtuele overheid. FedICT werkt vanuit deze realiteit. Het jaarbudget is 30 miljoen euro.

FED ICT heeft enkele basis ontwerp principes voor de gehele Belgische overheid afgesproken (op basis van overleg en overreding):

- alleen totaal werkende oplossingen worden aangeboden
- beperking tot transport van persoonlijke data
- verminderen van zo veel mogelijk administratieve formaliteiten
- mag niet iets extra's kosten
- er is een unieke dataopslag
- borging van privacy

Een succes van de FedICT is de elektronische identiteitskaart (eID). De kaart wordt verstrekt aan alle Belgen van 12 jaar en ouder en wordt gebruikt voor zowel overheids- als particuliere diensten. Daarbij heeft de kaart de functie van normaal identiteitsbewijs. De kracht van de eID is dat het een open innovatie is. De kaart regelt in combinatie met een pincode alleen de toegang tot een applicatie. Publieke diensten, bedrijven, burgers, iedereen kan een applicatie voor de kaart ontwikkelen. De software is vrij te downloaden. Momenteel zijn er ruim 700 applicaties bekend. Voorbeelden van toepassingen zijn toegang tot de Kruispuntbank, toegang tot gebouwen, lenen van boeken in bibliotheek, gemeentelijk zwembadabonnement, belastingaangifte.

Het zwakke punt is dat de burger zelf de kaartlezer moet aanschaffen voor thuisgebruik. De kaartlezer is noodzakelijk om de meer geavanceerde online diensten te gebruiken, zoals identificatie bij de dienst burgerzaken. Een oplossing werd gevonden in het gratis verstrekken van de kaartlezer aan jongeren van 12 jaar die hun eerste ID kaart krijgen. Hiermee worden ook de ouders bereikt.

De kaart biedt zoveel toepassingsmogelijkheden dat de eID veel andere kaarten zou kunnen vervangen. De banken willen echter nog niet zo ver gaan hun bankpasje te laten vervangen. Dat komt vooral omdat ze op die manier belangrijke management informatie mislopen over hun klanten.

FedICT zet zich ook in voor de bevordering van het gebruik en de vaardigheid van de Belgische bevolking. Zo is er een Suske en Wiske album uitgebracht met als titel 'De sinistere site' om scholieren te waarschuwen voor de gevaren van onzorgvuldig gebruik van internet. We ontvingen allemaal een exemplaar, een collector's item op eBay zo verzekerde Leyman ons. De banken willen nog niet zo ver gaan hun bankpasje te laten vervangen, omdat ze bang zijn de grip op hun klanten te verliezen.

Daarnaast is FedICT actief binnen het Europese programma STORK (secure identity across boarders linked). STORK streeft ernaar de geldigheid van de verschillende Europese identiteitskaarten te vergroten binnen de 15 aangesloten lidstaten, waaronder Nederland, zodat Europeanen die in een ander land verblijven daar van hun eigen identiteitskaart gebruik kunnen maken. www.eid/stork.eu

Een ander voorbeeld van de vergaande dienstverlening aan burgers en bedrijven zijn de gepersonificeerde sites van de ministeries. Zo is er Mijfin, de persoonlijke belastingdienstpagina waarin burgers alle hun gegevens en correspondentie overzichtelijk bij elkaar hebben. De toegang is via de eID geregeld. De privacy is geborgd, omdat, ook tussen de overheden, met de eID alleen over dat onderwerp en die persoon de gegevens opgevraagd kunnen worden.

Vertwijfeld blijven wij als Nederlanders zitten met de vraag, waarom dit alles nog niet in Nederland is gerealiseerd.

Het glasvezelnetwerk Irisnet

Het verhaal over breedband in het Brussels Grootstedelijk Gewest was al goed ingeleid in de syllabus van de reis bij CIBG. Damien Vico van het CIBG legt uit dat in 1999 de politiek besloot tot koppeling van de overheidsadministraties. Dit was de directe aanleiding om een glasvezelnetwerk aan te leggen. Daarbij speelde mee dat België in de vaart der volkeren mee diende te gaan. Inmiddels ontsluit IRISnet zo'n 600 locaties in Brussel en de omliggende dorpen en steden. Bij een aantal locaties is dat een directe glasvezel verbinding, in andere gevallen wordt adsl/vdsl gebruikt voor het laatste stuk tot aan de locatie. Zo'n 100 verbindingen halen de 10Mb/s. De besparingen van IRISnet bedragen ongeveer 1 miljoen euro per jaar. Het gewest huurt de glasvezel voor een periode van 10 jaar, daarna wordt de glasvezel eigendom.

Sinds 2005 draait op de campus van VUB-ULB ook een draadloos WiFi netwerk genaamd Urbizone. Dit netwerk wordt nu verder met hot spots uitgerold naar hogescholen, bibliotheken, etc. De capaciteit van het netwerk is met 512 Kb up- en download echter beperkt. In de toekomst zullen we een verdere integratie gaan zien van IRISnet en Urbizone met nieuwe diensten. Denk hierbij aan gratis toegang voor eGovernment toepassingen en de convergentie van het vaste net naar draadloos. Vico zoekt hiervoor nog partners in de content industrie.

Onlangs is in de Brusselse politiek een nieuwe ambitie geformuleerd. De Brusselse Regio dient de meest innovatieve Europese Stad in termen van ICT voor administratie/dienstverlening en voor burgers te worden. Beter én goedkoper! Het programma iBrussels, met veel mobiele dienstverlening maakt hier onderdeel van uit. De exacte plannen om de ambitie te realiseren blijven voorlopig nog in sluiers gehuld. De politieke besluitvorming is nog steeds niet rond.

Bij herhaling relativeert Damien Vico dan ook de haalbaarheid van de ambities van het CIBG en het Brussels Gewest in het licht van de ontwikkelingen in het Belgische politieke krachtenveld. Dat geeft een enigszins surrealistisch beeld.

De Glasvezel Cases

Op verzoek van onze gastheren geeft Arno Groenendijk van de gemeente Deventer een presentatie over de verschillende business cases voor glasvezelaanleg waar in Nederland ervaring mee is opgebouwd. De Belgen hebben dan nog geen netten waar bedrijven en burgers op zijn aangesloten, er wordt wel voorzichtig aan gedacht. Ook bij hen speelt vervolgens de vraag hoe je dit realiseert als overheid. Groenendijk laat op heldere wijze zien dat er niet één model is, maar dat er verschillende wegen zijn die je kunt bewandelen, afhankelijk van de marktpartijen in de stad, vraagbundeling, nieuwbouw en dergelijke.

Tijdens het diner in Café de Vaullade in de bekende Hubertus galerijen kon worden teruggekeken op een goede eerste dag, met enkele interessante eye-openers. Twee gasten schoven aan. Frouke de Vries, een collega van Heleen Kerhof uit Friesland, was in Brussel voor de Open Days en Frans-Anton Vermast, de kenner van het Europese en spreker voor morgen. Vermast deelde aan tafel alvast wat mooie verhalen over het betere lobbywerk.

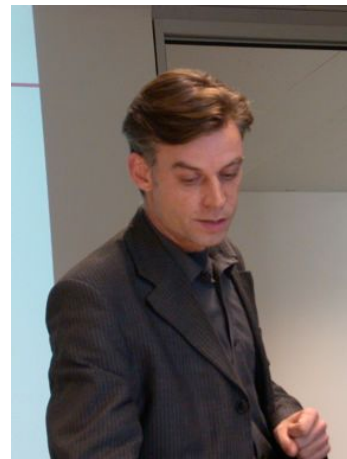
Donderdag 9 oktober

Vandaag belooft een intensieve dag te worden. De bus vertrekt al om kwart over acht naar de Vrije Universiteit waar een dependance van het IBBT, het Interdisciplinary Institute for Broadband Technology, is gevestigd. Het is wat zoeken op de campus en met een kleine vertraging komen we eindelijk op de plaats van bestemming.

Breedband Technologie en Innovatie in België

We nemen plaats aan een enorme vergadertafel, waarna we welkom worden geheten door Nico Verplancke, programma manager bij het IBBT. Hij vertelt kort wat over de ontstaansgeschiedenis en de missie van het instituut. Onderzoek en ondernemerschap staan centraal. Het IBBT bestaat pas 5 jaar, maar in die tijd heeft het 600 onderzoekers aan zich weten te binden, 400 artikelen in top wetenschapsbladen gepubliceerd, 150 onderzoeksprojecten met het bedrijfsleven gedraaid en 20 spin-offs gerealiseerd. Een indrukwekkend overzicht. De bedrijfspartners bestaan voor 37% uit MKB en voor 43% uit grote bedrijven. Het IBBT besteedt veel aandacht aan het gehele proces van idee tot valorisatie. Onderzoekers worden actief gewezen op de incubatiemogelijkheden van hun werk via I-ventures (in samenwerking met een business school), spinoffs begeleidingstraject (bootcamp) en een businesscentre. Voor de toekomst streeft men naar een internationale zichtbaarheid en een meer offensieve economische strategie voor Vlaanderen.

Hierna worden we getrakteerd op een keur van projecten. Een korte opsomming, de volledige presentaties zijn bijgevoegd op de cd.

Mobiliteit & logistiek

- Geïntegreerde informatiestroom end-to-end: de koppeling van informatie van camera's en radar, verkeersgerelateerde informatie en locatie afhankelijke informatie, de output hiervan naar schermen, internet, mobiele telefoons, wifi enabled producten. Dit legt de basis voor tal van publieke en commerciële diensten. Denk aan een wekker die je pas wekt als de files minder zijn. Meer publieke diensten waar men mee actief is:
- Flexsys, een flexibel verkeersbeheersysteem voor lokale gemeenten en verkeersdiensten dat gebruik maakt real time verkeersinformatie. Ook goed inzetbaar bij bijvoorbeeld verkeersongevallen door realtime omleidingen te bieden en de bestaande verkeerssituatie aan te passen.
- Trains, project om breedbandtoegang in treinen te realiseren. Dit blijft een moeilijk te realiseren dienst i.v.m. tunnels etc. Partners zijn Siemens, Televic en Newtec.
- GeoBips en Adamo, twee projecten over verbetering van de rampenbestrijding door het bieden van realtime informatie over de locatie, bedrijven op het terrein, wetgeving, contactgegevens, bouwtekeningen. En door live beelden en informatie van binnen uit een crisisgebied te bieden. Losse wifi enabled kastjes worden in het rampgebied geplaatst, waardoor er een plaatselijk wifi netwerk ontstaat. Informatie over zuurstofgehalte van brandweermannen, de ontwikkeling van de brand, paniek en dergelijke kunnen zo live worden meegenomen in de rampenbestrijding.

E-health

- ASCIT, een programma dat tot doel heeft om de onderwijsachterstand van zieke kinderen te beperken. Zo is de ziekenhuisklas geboren. Ook kunnen kinderen direct meedoen met de lessen in de klas vanuit het ziekenhuisbed. Diverse scholen werken met dit programma. Het is geheel vanuit de doelgroep en de betrokken partijen ontwikkeld, zodat de toepassingsmogelijkheden groter zijn dan soortgelijke Nederlandse projecten.
- Thuiszorgprojecten Coplintho en Transecare. Binnen deze projecten worden modellen ontwikkeld, ook hier alles usercentered, die kunnen helpen mensen langer zelfstandig thuis te laten wonen. Er wordt gebruik gemaakt van de pc, televisies, mobiele telefoons, meldkamers en er wordt niet alleen gekeken naar de professionele hulp maar ook naar de mantelzorg van kinderen, buurvrouw of vriend van de familie. Door meer zicht op het realtime welzijn van een oudere kan de zorg beter worden ingezet en ontstaan er meer kansen voor een minder zware mantelzorg. De thuiszorgorganisaties zijn nog niet erg ict minded, waardoor opschaling van de geslaagde projecten nog niet mogelijk is.

Business modelling

- IBBT besteedt veel aandacht aan de praktische inzetbaarheid, opschaling, marktmogelijkheden van haar projecten. Business modelling speelt daarbij een grote rol. Aan de hand van een voorbeeld rond digitale televisie wordt getoond hoe inschattingen worden gemaakt van de te verwachten kansen op succes. Daarbij wordt ook naar veranderingsmodellen gekeken. Stel dat zorg anders wordt ingericht dan vraagt dat aanpassingen bij verzekeraars, andere personeelsinzet, een ander opbrengstmodellen en mogelijk wettelijke aanpassingen.

Media en cultuur

- In dit cluster wordt gekeken naar nieuwe manieren om data op te slaan, er interactief mee te zijn en de data weer te geven.
- Multitouch tafels en schermen.
- Verrijkte navigatiesystemen, waarbij informatie op intuïtieve manier zichtbaar wordt gemaakt. Denk aan verkeersborden die zichtbaar zijn in de 3D straat, waar je rijdt.
- Mogelijkheden om VVV bonnen en soortgelijke te vervangen door mobiele applicaties.
- Erfgoed 2.0 applicaties met verrijkte persoonlijke profielen, uitgebreide databases onder andere in samenwerking met Beeld en Geluid in Nederland.

En na een gezellige sandwich lunch met onze Belgische gastheren -en dames op het kantoor van het IBBT is het tijd voor het Europese onderdeel van het programma. De presentaties vinden plaats op het Huis der Steden, Gemeenten en Regio's, een bekende plek voor veel deelnemers.

Europees Beleid, gemeenten en de i2010 Agenda

De hoofdstad van Nederland is Brussel

Frans-Anton Vermast, ervaren lobbyist in Den Haag en Brussel, weidt ons in in de complexe wereld van de EU en laat de cyclus zien van besluitvorming en de organen die daar een rol in spelen. Het Brusselse toneel kan van groot belang zijn voor Stedenlink, mits we dat doelgericht en professioneel gebruiken. Hiervoor kunnen we onder andere lobbyisten inzetten (Frans-Anton is lobbyist voor Stedenlink). De rol van de lobbyist is om te monitoren wat er gebeurt en waar mogelijk daarop te anticiperen. Kernbegrippen hierbij zijn:

- timing - vooral in een vroeg stadium kunnen Brusselse beleidsmakers worden beïnvloed
- eerlijkheid
- compacte missie statements
- combineer halen en brengen
- wees regelmatig zichtbaar, en dus niet pas wanneer er een probleem is

Als je het goed doet, schep je als lobbyist de randvoorwaarden om toeval te laten ontstaan. Het Europees parlement heeft ongeveer 24.000 mensen in dienst. In Brussel zijn ca. 35.000/45.000 lobbyisten actief. Belangrijk: volgend jaar zijn er nieuwe verkiezingen voor het Europees parlement. Besteed je energie dus aan mensen met toekomst.

Bij welke organen kun je info halen/brengen:

- bij de expert comités
- Committee of the Regions
- bij journalisten - die zijn 'lui' en plaatsen vaak ongeredigeerde stukken
- via de websites van de DG's - alle info is goed toegankelijk, tenzij het politiek van aard is

Aan de Committee of the Regions wordt tijdens de besluitvorming veel voorgelegd en dit orgaan is dus strategisch van groot belang voor ons. Veel subsidiedossiers passeren daar en er kan veel invloed worden uitgeoefend. Er wordt vaak vertegenwoordiging gevraagd om zitting te nemen. De leden worden niet gekozen, de Commissaris der Koningin wijst ze aan. Ook andere netwerken zijn er lid van, waaronder Eurocities waar Stedenlink via Leeuwarden, Eindhoven, Den Haag een indirect lid van is.

Wat betreft de EU-telecomregelgeving: de huidige herziening van de wetgeving is van belang voor onder andere de investeringshorizon. De case van Amsterdam (Market Economic Investors Principle) is voor wat betreft de Staatssteun- en Mededingingsmaterie uitgeplozen in Brussel, en heeft daar groen licht gekregen (ondanks antilobby van o.a. UPC: gemeente A'dam heeft 11 rechtszaken moeten voeren en heeft er ook 11 gewonnen.) Telecom wet art. 5.14, open communicatie netwerken is hier het sleutelbegrip. Basisregel voor investeren in aanleg is dat ducts en dark fiber niet worden beschouwd als telecominfra, pas als het belicht wordt is het een netwerk. Zorg er daarbij voor dat je 'marktconform' investeert; de formulering hierbij is cruciaal.

Sla als Stedenlink de handen ineen met andere Europese steden en trek samen met een gerichte lobbystrategie op in Brussel om te bevorderen dat EU steden mee mogen investeren in de aanleg van fibernetwerken. Stedenlink heeft de basis: een netwerk (ook Europees), bestuurders, voorbeelden in steden. Frans-Anton Vermast werkt er graag aan mee.

Na deze insiders intro in het Europese is het de beurt aan de Europese ambtenaren zelf. Vanuit drie verschillende invalshoeken volgen er presentaties over de i2010 agenda, de kijk van de Europese Commissie op (overheids)steun aan de ontwikkeling van glasvezelnetwerken en programma's rond eGovernment.

Agenda i2010

Maresa Meissl van de directie Lissabon Strategie van de DG information Society and Media schetst het algemene beleid van de EU als het gaat om het realiseren van een informatiesamenleving. De i2010 agenda kent 3 prioriteiten:

- 1.** een gezamenlijke 'information space', ofwel iedereen breedband internet, hoogwaardige content en dienstverlening.
- 2.** versterken van innovatie en investeren, in ict systemen, nano technologie, onderzoek. Daarbij speelt ook de vraag hoe je de link maakt naar de markt.
- 3.** goede publieke dienstverlening en verbetering kwaliteit van leven, voor iedereen. Hieronder valt ook digitale vaardigheid, langer zelfstandig thuis wonen, het vooruitstrevende Digital Libraries (waar ook NL actief in meedoet) en smart meetering, een nieuw type slimme groene energie oplossingen.

De diversiteit van de Europese landen maakt het erg lastig om standaarden af te spreken en beleid te maken. Waar Nederland duidelijk tot de voorlopers behoort, staan de ontwikkelingen in vele andere landen nog in de kinderschoenen.

Voor de Nederlandse steden en regio's ziet Meissl kansen in meer samenwerking tussen de industrie, overheden en lokale gemeenschappen. Zie ook hoe de aanwezigheid van Nokia en Ericsson in Zweden en Finland zich vertaald in een koploperspositie (met alle kanttekeningen over smalle basis daarbij). Gekeken naar breedband zet Meissl in op aanleggen van passieve infra en verplichten van voorbekabeling in nieuwbougebieden. De EU gaat sterk uit van een zelfregulerende markt en wijst overheden vooral op hun rol via wetgeving en richtlijnen obstakels weg te nemen en te sturen op slimme aanleg.

Ze erkent ook dat de definitie van breedband toe is aan herziening. De EU gaat nu uit van adsl snelheden, terwijl Stedenlink het over glas heeft. Dit terwijl ook de EU erkent dat glas de toekomst heeft en het uiteindelijke doel zou moeten zijn, ware het niet overal en altijd. Het lastige is hier wederom het verschillende ontwikkelingstempo in de Europese landen. Voor velen is het veel te duur om te investeren in glasvezelnetwerken.

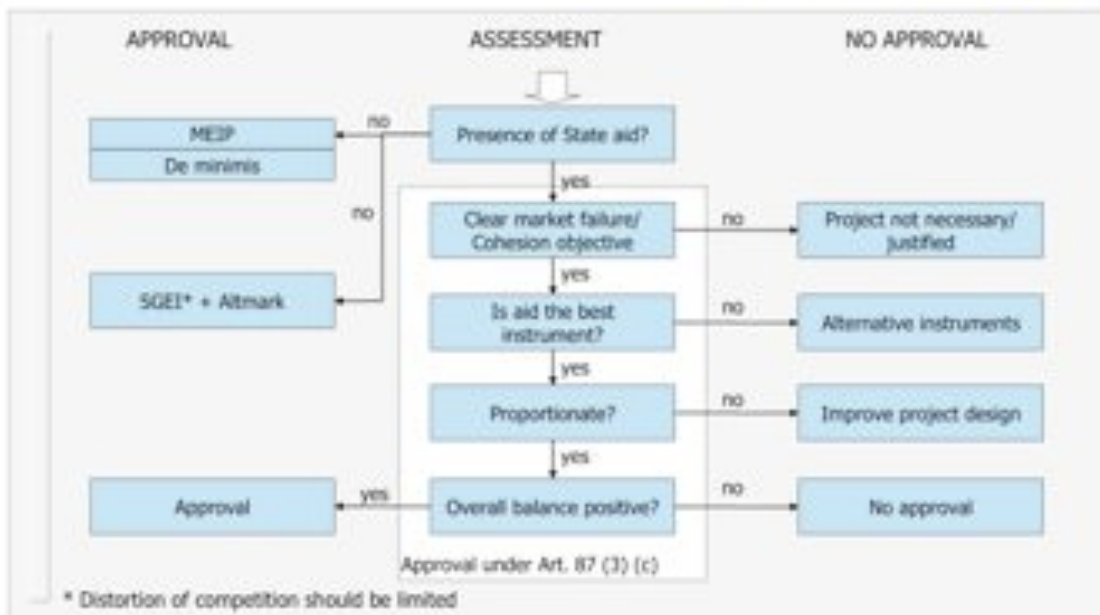
Ter afsluiting wijst Meissl nog op de Broadband Portal die onlangs is gelanceerd. Een goede plek om best practices uit te wisselen, met als doelen de markt transparanter te maken en een ontmoetingsplek te zijn voor aanbieders en publieke overheden. Er worden ook tenders geplaatst voor publiek gefinancierde breedbandprojecten EU wijd.

State aid assessment – the decision tree

A simplified overview!

Publieke steun aan glasvezel projecten

Norbert Gaal van de DG Mededinging heeft de dankbare taak om in te gaan op het meest heikele punt van de middag, wat mag je als stad nu wel en niet als je glasvezelaanleg wilt bevorderen? De Europese Commissie is van mening dat de markt de leiding heeft in de realisatie van breedbandinfrastructuur. Een gezonde markt met concurrentie biedt de meeste garanties aan klanten op goede dienstverlening en scherpe prijzen. Echter, de situatie is niet helemaal zwart of wit. Op tal van plekken in Europa zijn er publieke breedbandprojecten, zelfs deels gefinancierd met Europees geld, dus het is niet zo dat de publieke sector geen rol kan spelen. Daarbij, er wordt pas een onderzoek ingesteld als er bezwaren worden ingediend door een derde. Dit was het geval in Appingedam en Amsterdam, waar lokale marktpartijen bezwaar maakten. Er is dan ook weinig case geschiedenis van lokale overheden die worden terug gefloten door de EC. Appingedam is de enige casus waarbij werd geoordeeld dat het om ongeoorloofde staatssteun ging. En in de zaak van Amsterdam is de bezwaarmaker in het ongelijk gesteld. Amsterdam was een duidelijke casus, waarbij de stad Amsterdam onder dezelfde voorwaarden investeerde als de overige marktpartijen. Er was sprake van het *market investor principle* (meip). De zaak werd al in een vroeg stadium afgesloten. De kwestie van staatssteun kwam niet aan de orde.

Normaal gesproken worden de volgende stappen gehanteerd:

1. Wat is het probleem? - wat is de politieke rationale voor ingrijpen
2. Waarom staatssteun? - is overheidsingrijpen het juiste instrument
3. Hoe? - is de oplossing proportioneel aan het probleem

Het verhaal is op zich duidelijk, echter het bovenstaande lijstje is voor de Stedenlink steden lastig in te vullen. Er zijn in Nederland voldoende aanbieders van de EU definitie van breedband. Nederland is juist een succesvol Europees voorbeeld van de snelle uitrol van breedband. De wens van steden om te investeren in glasvezel, next generation networks, wordt dan ook ietwat meewarig bekeken. Het gaat Stedenlink dan ook om glasvezel en niet om adsl en kabel verbindingen. Glasvezelsnelheden die echt innovatieve diensten in de zorg, onderwijs, sociale sector, culturele leven en economie mogelijk maken. Als de definitiekwestie op tafel wordt gelegd omzeilt Gaal het antwoord. Helaas, want de EU zet sinds kort wel in op NGNs, maar zegt niets over de weg daar naar toe. De tijd is echter beperkt waardoor we op het moment dat de discussie echt interessant wordt moeten stoppen. Het is duidelijk dat er nog flink wat missiewerk nodig is om niet de kwestie van breedband, maar juist van glasvezel uitrol op de agenda te krijgen. Daar ligt een mooie taak voor Stedenlink.

Europees eGovernment beleid

Freek van Knevel, van het ICT Policy Support Programma van de DG Information Society and Media sluit de middag af. Hij zoomt in op de status van het eGovernment actieplan. De geschiedenis van het actieplan begint in 2001 wanneer het besef komt dat men iets moet met internet. Daarna zijn veel conferenties zijn georganiseerd, waarmee politieke druk is gecreëerd.

Het e-governement actieplan kent 5 prioriteiten:

1. *Inclusive e-government*

De e-governement strategie dient erop gericht te zijn iedereen in de samenleving te bedienen: oud en jong, mensen met beperkingen, digibeten.

2. *Efficiency en effectiveness*

Doelstelling is om de administratieve lasten te verlichten. De EU draagt daaraan bij door rankings te voeren en door uitwisseling best practices te stimuleren. Op www.epractice.eu kunnen gemeenten (en andere overheden) uitleggen hoe ze zaken betreffende e-governement hebben opgepakt. Je kunt dit ook raadplegen om reacties te horen, casussen te lezen en deel te nemen in communities.

3. *High impactservices*

Hieronder vallen (pilot)diensten die in de zogenaamde Service Directory kunnen gaan vallen. Van Krevel noemt twee voorbeelden: de Europese dienstenrichtlijn ter stimulering van grensoverschrijdend verkeer van diensten en e-procurement waarmee het makkelijker wordt aanbestedingen elektronisch te faciliteren.

4. *Key enablers*

De elektronische identiteitskaart is een typisch voorbeeld van een *enabling technology*. In Nederland wordt Digid gebruikt, in België heeft iedereen ouder dan 12 jaar een elektronische identiteitskaart. Als we verder willen met e-governement en over grenzen heen producten en diensten af willen nemen dienen identificatiesystemen op elkaar afgestemd te worden. De EU is daar actief mee bezig via het programma STORK (zie ook Fedict).

5. *e-Participation*

Hieronder verstaat men de actiepunten gericht op de deelname van burgers aan het beleidsproces van de overheid, het verkleinen van de kloof tussen overheid en burger en dergelijke.

In het huidige werkprogramma zit een onderdeel omtrent elektronische aanbestedingen, de pilot e-procurement. Nederland doet hier niet aan mee, zo ook niet aan STORK. In de nieuwe call kunnen Nederlandse instanties weer mee doen.

Van Krevel geeft aan dat in de ontwikkeling van e-governement verschillende stadia zijn te onderscheiden. In het aanbieden van e-governement diensten scoort Nederland in de middenmoot. De reactie vanuit BZK op dit onderzoek was dat Nederland in het gebruik ervan echter hoog scoort. Daarbij geldt dat landen die hoog scoren in het aanbieden van e-governement diensten vaak de personalisatie van gegevens reeds hebben geregeld.

E-governement is veelal begonnen met het voor de burger makkelijker maken van het opvragen van informatie en vervolgens met het aanvragen/afnemen van diensten. Als je vervolgens ook een e-identiteit hebt gaan de deuren naar een breed scala aan diensten open. Deze mogelijkheden kunnen dan ook voor het bedrijfsleven worden gebruikt als identificatie. Dat wil niet zeggen dat daarmee iedereen je persoonlijke gegevens krijgt. Een check met een landelijke voorziening hoeft alleen maar 'valid' of niet op te leveren.

De systemen van de overheid moeten daarbij betrouwbaar zijn. Kanttekening is echter dat ook met een elektronische identificatievoorziening de betrouwbaarheid nooit 100% kan zijn. Je zult altijd noodscenario's moeten hebben ingeval een burger de dupe is van misbruik van zijn identiteit.

Na efficiencyverbetering komt in de ontwikkeling van e-government nu meer behoefte aan effectiviteitsverbetering (governance), waarbij de burger centraal staat in de interactie met de overheid. Politieke beïnvloeding via deelname aan of lidmaatschap van politieke partijen neemt af, anderzijds stijgt het actieve gebruik van internet en communities nog steeds. Uitdaging voor de overheid is de nieuwe faciliteiten in te zetten om de kloof tussen burger en overheid niet groter te laten worden / te verkleinen. Web 2.0 biedt tal van mogelijkheden om de burger meer centraal in de interactie met de overheid te stellen.

Vervolgens laat van Krevel een persoonlijke view zien op de nieuwe mogelijkheden van het interactieve en sociale internet, het web 2.0. Hij noemt daarbij igoogel, myspace en pageflakes.

De voorzitter van Stedenlink bedankt Freek van Krevel voor de mooie presentatie. Eric Helder geeft aan dat ondanks alle ingewikkelde programma's steeds weer de vraag blijft waar de burger nu op zit te wachten.

Het was een lange dag die met een welverdiend biertje in het belangrijkste lobby instrument van Brussel wordt afgesloten: de cafés aan Place Luxembourg. Al weer veel te snel brengt de bus de groep terug naar het hotel voor een snelle oprissing, waarna we naar de andere kant van het centrum wandelen. Het restaurant voor de avond, La Manufacture, ligt in een wijk in opkomst. Verpauperde gebouwen worden afgewisseld met hippe cafés en nieuwbouw of renovatieprojecten. Ook de kaart toont een fris perspectief op de Brusselse en internationale keuken. Via de mobiele telefoon blijven we op de hoogte van de ontwikkelingen rond de bank Icesave en het geroezemoes op Place du Luxembourg waar Maarten Smidts (met in Brussel wonende vrienden) is achter gebleven. En zoals dat gaat weet hij ook meteen wat te regelen, een bezoek de volgende ochtend aan het Europees Parlement.

Vrijdag

Na het ontbijt vertrekken de wethouders naar de vergaderzaal van het hotel voor hun bestuursvergadering. Daarna stappen we in de taxi's die ons naar het Europees Parlement brengen. We gaan naar binnen met twee assistenten van parlementariërs, waardoor we toegang hebben tot plekken waar de gewone bezoekers niet mogen komen, zoals de benedenvloer in de plenaire vergaderzaal. Helaas hebben we maar kort tijd (het was tenslotte last minute ingepland) en nam de registratieprocedure nogal wat tijd in beslag, dus veel meer kunnen we niet bekijken. Buiten op het plein wacht de bus ons op en reizen we door naar Hasselt.

De mobiele toekomst: community platformen en applicaties

De Research Campus in Hasselt doet sterk denken aan de Caballero Fabriek in Den Haag. Grote hekken als van een fabriek en daarachter zijn tal van kleine ict en media bedrijfjes gevestigd. We gaan op bezoek bij CityLive, een aanbieder van platformen voor mobiele (publieke) dienstverlening.

De oprichters waren tevens betrokken bij de oprichting van i-City, een veelbelovende mobiele applicatie ontwikkelaar. Frank Bekkers en Koen Delvaux zullen daarom tevens wat vertellen over de case van i-City. Zoals vooraf aangekondigd is i-City een interessante organisatie om mee te praten, maar bevinden zij zich midden in een opsplitsing cq. overname waardoor een bezoek niet mogelijk was.

i-City

Frank Bekkers trapt af met het verhaal over i-City, het grootste onderzoekslab voor mobiele applicaties ter wereld. De doelstelling is om een testplatform te zijn, waarmee niet pc gebruikers ook internet toegang krijgen, operator onafhankelijk en tevens broedkamer voor startende bedrijfjes rond mobiele diensten. Wat betreft diensten kan gedacht worden aan hartbewaking, kijkje nemen op crèche, parkeerservice en VoIP. Het onderzoekslab bestond uit vier pijlers:

1. Testomgeving

Deze bestond uit 100 % dekking in Hasselt en een kleinere dekking in het centrum van Leuven, met 4000 bewoners met een pda en 4200 studenten met een draadloze laptop. Daarbinnen zijn drie gebruikersgroepen te onderscheiden: 120 alpha gebruikers, 4000 beta testers met een gesponsorde pda en de rest, enthousiastelingen die met eigen mobiel meedoen.

2. Alpha's

Een select gezelschap van *tech savvy* gebruikers, die snappen waar een mobiele toekomst over gaat en de kennis hebben om deze mee vorm te geven. Van de 1500 aanmeldingen zijn er 120 geselecteerd. Inactieve alpha's worden verwijderd en aangevuld vanuit de eerste aanmeldingslijst. De alpha's werken in teams met ongebreidelde creativiteit om tot vernieuwende concepten te komen. De echt goede ideeën worden naar concepten vertaald en door de beta gebruikers getest. Indien door hen goed bevonden, worden ze omgezet naar een business project.

3. Kennis

Van begin af aan is men actief met het vangen van de kennis uit het netwerk, deze te vertalen naar spin-offs en de link met de academische wereld sterk te houden. Er zijn verschillende onderzoeksgroepen bij betrokken, er is gewerkt aan een soort master opleiding en er wordt samengewerkt met het IBBT.

4. Partners

Opgezet door Fujitsu Siemens, Siemens, Microsoft, Telenet, Concentra, Research Campus Hasselt en de Vlaamse overheid. Deze partners kunnen met eigen ideeën komen, applicaties testen en op verschillende niveaus participeren. De organisatie van i-City bestaat uit een high level bestuur met een achterwacht vol expertise. Daaronder vallen 8 werkgroepen waar de partners met alpha gebruikers, bedrijven, academici en andere werken aan nieuwe diensten vanuit een bottum up perspectief, de gebruiker staat centraal. Het bestuur besloot vervolgens over de ingebrachte ideeën van de werkgroep en bij de daadwerkelijke productontwikkeling zijn allen partners betrokken.

i-City is een bijzonder initiatief, met een frisse organisatorisch aanpak die goed bij andere dienstenontwikkelaars kan worden ingezet. Het platform waar de mobiele diensten op draaien is ondergebracht en doorontwikkeld door CityLive en i-City zelf is na deze pioniersfase ondergebracht bij het IBBT.

CityLive

Terug naar de organisatie waar we vandaag op bezoek zijn, CityLive. Koel Delvaux laat aan de hand van de case iBrussels zien wat voor mogelijkheden hun platform Glowe biedt. Het doel van iBrussels is een push geven aan de economie door een lokale online mobiel community te realiseren en deze op de lange termijn ook rendabel te maken. De opdrachtgever is het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het CIBG. Verschillende actoren zijn actief op het platform: burgers, lokale winkels, overheid, IT-bedrijven en bezoekers.

iBrussels biedt de mogelijkheid om:

- mensen (in je nabijheid) te spotten
- nieuwe plekken te ontdekken: restaurants, winkels,...
- events bij te wonen
- je eigen profielpagina te hebben en vandaaruit informatie te beheren
- je mobiel te syncen
- en geeft altijd live toegang tot de content

Het is niet moeilijk om diensten te bedenken die hier in de toekomst nog aan kunnen worden toegevoegd. Denk aan allerlei push berichten, als gerichte aanbiedingen vanuit winkels, boodschappen van burgerzaken, hele gerichte informatie gebaseerd op de (locatie) voorkeuren van de gebruiker. En wellicht niet alleen op deze gebruiker gericht, maar ook de detecteerbare vrienden in zijn omgeving. "Als jullie nu met z'n vieren komen eten, eet de vierde persoon gratis." Een knop die je vast ook kunt uitzetten.

CityLive heeft een eigen open source platform ontwikkeld, genaamd Glowe. Geïnteresseerden kunnen hiermee zelf nieuwe applicaties ontwikkelen. Het systeem is geschikt voor de meeste mobiele telefoons.

Het lijkt een vrolijke jonge honden club met rood-blauwe handgeschilderde schilderijtjes aan de muur, en dat zijn ze waarschijnlijk ook. Maar tegelijkertijd groeit CityLive snel en halen ze de ene opdracht in buitenland binnen na de andere. Ook Stedenlink was behoorlijk onder de indruk. Een interessant veld om naast glasvezel eens wat meer in te duiken. Rotterdam bijt de spits af (na Enschede al geruime tijd) met een draadloos centrum voor professionele diensten.

In een klein, maar zeer fijn restaurantje aan een kasseienweg in het centrum van Hasselt kijken we terug op een zeer geslaagde reis. Het programma bood veel aanknopingspunten voor de steden en zat goed in elkaar. Ook omdat we dichtbij huis zaten is de toepasbaarheid van de kennis groot. En stiekem is een programma in het Nederlands ook wel een keer fijn. Het was jammer dat tijdens het Europese programmaonderdeel de gewenste interactie beperkt bleef. Iets om de volgende keer nog beter op te sturen. Alle Stedenlink deelnemers zijn goed bijgepraat over elkaars projecten, en ook de niet-leden voelden zich thuis in de groep en nemen een hoop nieuwe kennis mee naar huis. Tijdens de bestuursvergadering is de eerste vertaalslag van de interessante punten naar het werkprogramma al gemaakt.

Na de lunch eten stappen we wederom in de bus en rijden we zonder al te veel oponthoud naar Tilburg en Amersfoort terug.

Contactgegevens Sprekers

Centrum voor Informatica voor het Brussels Gewest (CIBG)

Damien Vico of Francois du Mortier, coordinator eGovernment
T +32 2 235 05 98 **E** fdumortier@cirb.irisnet.be **U** www.cirb.irisnet.be

Fedict

Frank Leyman, manager international relations
T +32 2 212 96 24 **E** frank.leyman@fedict.be **U** www.fedict.be

Interdisciplinair Instituut voor Breedband Technologie, IBBT

Nico Verplancke, programma manager Nieuwe Media en eGovernment
T +32 9 331 48 00 **E** nico.verplancke@ibbt.be **U** www.ibbt.be

Pieter Ballon

T +32 2 629 16 26 **E** pieter.ballon@vub.ac.be **U** www.ibbt.be of smit.vub.ac.be

Birgit Morlion

T +32 2 212 96 24 **E** birgit.morlion@ibbt.be **U** www.ibbt.be

An Jacobs

T +32 2 629 1648 **E** an.jacobs@vub.ac.be **U** smit.vub.ac.be

André de Vleeschouwer

T +32 2 629 1648 **E** an.jacobs@vub.ac.be **U** smit.vub.ac.be

Olivier Braat

T +32 2 629 1648 **E** an.jacobs@vub.ac.be **U** smit.vub.ac.be

Vermast Business Partners

Frans-Anton Vermast

M +31 6 485 289 41 **E** faco@vermast.net **U** www.vermast.net

DG Informatie Samenleving en Media

Marisa Meissl, coordinatie i2010

T +32 2 295 62 14 **E** maresa.meissl@ec.europa.eu **U** www.europa.eu/i2010

Freek van Krevel, ict voor overheid en publieke diensten

T +32 2 296 74 52 **E** freek.van-krevel@ec.europa.eu **U** www.europa.eu

DG Medediging

Norbert Gaal, State Aid: Information, Communication and Media

T +32 2 296 0393 **E** norbert.gaal@ec.europa.eu **U** www.europa.eu

CityLive

Koen Delvaux, CTO

T +32 478 48 21 11 **E** koen.delvaux@citylive.be **U** www.citylive.be

Frank Bekkers

T +32 11 717 434 **E** frank.bekkers@citylive.be **U** www.citylive.be

Contactgegevens Deelnemers

Amersfoort

Arriën Kruyt, wethouder Sociale Zaken, Cultuur en Sport

E a.kruyt@amersfoort.nl **T** + 31 33 4694228 **U** www.amersfoort.nl

Jannie de Boer, adviseur Strategie

E j.deboer@amersfoort.nl **T** + 31 33 4694585 **U** www.amersfoort.nl

Enschede

Eric Helder, wethouder Economische ontwikkeling, Jeugd en Onderwijs

E e.helder@enschede.nl **T** +31 53 4818002 **U** www.enschede.nl

Hans Koenders, beleidsadviseur Informatisering

E h.koenders@enschede.nl **T** +31 53 4818062 **U** www.enschede.nl

Den Haag

Frits Huffnagel, wethouder City Marketing, Internationale Zaken en ICT

E f.huffnagel@denhaag.nl **T** +31 70 3532550 **U** www.denhaag.nl

David van Keulen, bestuursadviseur

E d.c.vankeulen@bsd.denhaag.nl **T** +31 70 3532777 **U** www.denhaag.nl

Deventer

Gosse Hiemstra, wethouder Financiën, Plattelandsontwikkeling en ICT

E g.hiemstra@deventer.nl **T** +31 570 693208 **U** www.deventer.nl

Arno Groenendijk, programmaregisseur

E alg.groenendijk@deventer.nl **T** +31 570 693418 **U** www.deventer.nl

Holger Boswijk, senior projectleider

E h.boswijk@deventer.nl **T** +31 570 693636 **U** www.deventer.nl

Helmond

Cees van Betlehem, wethouder Middelen en Cultuur

E c.bethlehem@helmond.nl **T** +31 492 587107 **U** www.helmond.nl

Frank Eggels, teammanager Informatie- en Procesmanagement

E f.eggels@helmond.nl **T** +31 492 587193 **U** www.helmond.nl

Leeuwarden

Heleen Kerkhof, senior beleidsmedewerker

E hkerkhof@leeuwarden.nl **T** +31 58 2338744 **U** www.leeuwarden.nl

Fokke Martini, directeur ICT Center Friesland

E h.vanderwerff@ontwikkelingsbedrijfleeuwarden.nl **T** +31 58 2343590 **U** www.leeuwarden.nl

Rotterdam

Roel van der Bolt, projectmanager Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam

E r.vanderbolt@obr.rotterdam.nl **T** +31 10 2053744 **U** www.obr.rotterdam.nl

Nick van de Berg, senior projectmanager Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam

E n.berg@obr.rotterdam.nl **T** +31 10 2053744 **U** www.obr.rotterdam.nl

Tilburg

Rob Bots, hoofd afdeling Informatiebeleid

E rob.bots@tilburg.nl **U** www.tilburg.nl

Paul van Delft, beleidsmedewerker Economische Zaken

E paul.van.delft@tilburg.nl **T** +31 13 5429362 **U** www.tilburg.nl

Provincie Gelderland

Willem Huntink, beleidsadviseur Economische Zaken

E w.huntink@prv.gelderland.nl **T** +31 26 3599544 **U** www.gelderland.nl

Breedned

Maarten Smidts, projectsecretaris

E info@breedned.nl **T** +31 570 693170 **U** www.breedned.nl

Stedenlink

Yvonne Sprick, communicatie medewerker

E y.sprick@deventer.nl **T** +31 570 693170 **U** www.stedenlink.nl

Wonderful World

Minouche Besters, programma ontwikkeling en begeleiding ter plaatse

E minouche@wonderful-world.nl **T** +31 23 8440980 **U** www.wonderful-world.nl

